

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 446/2025-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], 2. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a 3. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Ivanom Jánošíkom, advokátom, Klincová 35, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 32P/132/2024-268 zo 7. októbra 2024 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 32P/132/2024-428 z 5. februára 2025 a uzneseniu Krajského súdu v Žiline sp. zn. 12CoP/40/2025 z 29. apríla 2025 takto

rozhodol:

- Ústavnú sťažnosť **odmieta**.
- Návrhu na odklad vykonateľnosti **nevyhovuje**.
- Návrhu na podanie návrhu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. júna 2025 domáhajú vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 30 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 10 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a maloletí sťažovatelia 2 a 3 sa domáhajú aj vyslovenia porušenia čl. 23 ods. 4 ústavy a čl. 12 a čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa v spojení s čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 32, čl. 144 ods. 2, čl. 152 ods. 1 a 4 a čl. 154c ods. 2 ústavy. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu alebo krajskému súdu na ďalšie konanie. Navrhujú tiež priznať im náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom. Zároveň navrhujú

odložiť vykonateľnosť napadnutých uznesení. Sťažovatelia tiež ústavnému súdu navrhli prerušiť konanie o ich ústavnej sťažnosti a podať návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy o súlade Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (ďalej len „Haagsky dohovor“), ktorý je uverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky ako oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 119/2001 Z. z., ako celku s čl. 1 ods. 1, čl. 144 ods. 2, čl. 152 ods. 4, čl. 154c ods. 1, 2 ústavy v platnom a účinnom znení a s čl. 102 ods. 1 písm. a) ústavy v znení ústavného zákona č. 9/1999 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých uznesení a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že na základe návrhu otca maloletých sťažovateľov [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „otec“ alebo „navrhovateľ“) v konaní o návrat maloletých detí do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržívaní okresný súd napadnutým uznesením zo 7. októbra 2024 rozhodol tak, že I. návrh sťažovateľky, matky maloletých sťažovateľov, na prerušenie konania zamietol, II. nariadil návrat maloletých sťažovateľov do Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, III. nariadil sťažovateľke, aby maloleté deti navrátila na územie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska do 3 dní od právoplatnosti uznesenia, IV. v prípade, ak v súlade s výrokom II tohto uznesenia sťažovateľka nenavrátia maloleté deti na územie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, rozhodol, že otec maloletých detí je po uplynutí stanovenej lehoty oprávnený maloleté deti prevziať na účel ich navrátenia do krajiny ich obvyklého pobytu – Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, a V. žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Okresný súd, uvádzajúc konkrétne dôvody (v bode 27 napadnutého uznesenia), dospel k čiastkovému záveru, že obvyklý pobyt maloletých detí bol v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska a že otec v zmysle právneho poriadku Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska nadobudol rodičovské práva a starostlivosť o maloleté deti aj reálne vykonával (bod 28 napadnutého uznesenia). Podrobne analyzujúc skutkový stav (bod 29 napadnutého uznesenia), dospel tiež k záveru, že od 18. augusta 2024 sú maloleté deti na území Slovenskej republiky zadržované neoprávnene, keďže na ich ďalšie zotrvanie na území Slovenskej republiky, ako vyplynulo z výsluchu obidvoch rodičov, sťažovateľka nemala súhlas. Dôsledne posudzujúc zistený skutkový stav (bod 3 napadnutého uznesenia), okresný súd v zmysle § 123 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a čl. 13 Haagskeho dohovoru skúmal, či sú splnené podmienky na nenavrátanie maloletých detí, dospievajúc k záveru, že na nenariadenie návratu maloletých detí v zmysle čl. 13 Haagskeho dohovoru nie je splnená žiadna z podmienok. Okresný súd vyhodnotil, že nie je v záujme maloletých detí ich vytrhnutie z prostredia, v ktorom žili 9 a 7 rokov a za toto obdobie primerané veku si vytvorili svoje kamarátstva, zvykli si na školský režim, získali dôveru v pediatra, zubára, pričom ani zdravotná indispozícia detí nie je takej intenzity, aby si vyžadovala nenariadiť návrat maloletých detí. Okresný súd poznamenal, že maloleté deti neutrpia neznesiteľnú ujmu, pretože sa vrátia do domova, izby, ktorú si vybrali, do školy, kde majú kamarátov, do prostredia, ktoré im je známe, a ich návrat do krajiny obvyklého pobytu je tak v súvislosti s mierou ich začlenenia aj v súlade s Haagskym dohovorom. Pokiaľ splnomocnená zástupkyňa matky odôvodňovala nenavrátanie maloletých detí z dôvodu ich prejavenej vôle, okresný súd k tomu uviedol, že v tomto smere tvrdenia maloletých detí pred matkou a otcom sú protichodné. Maloleté deti, ako vyplynulo z ich pohovoru pred opatrovníkom za prítomnosti psychológa, vnímajú nezhody, rozpory medzi rodičmi a stávajú sa lojálnymi vždy k tomu rodičovi, u ktorého sú. Okresný súd sa stotožnil s argumentáciou právnej

zástupkyne otca, že nie je možné, aby len z dôvodu prejavenej vôle detí vo veku 7 a 9 rokov nenariadil návrat, pretože z výsluchu detí nevyplýval žiadny objektívny dôvod, pre ktorý by nemal byť nariadený. Z výsluchu maloletých detí či matky nevyplývalo, že by v ich domácnostiach zasahovali sociálne orgány, polícia, resp. že by otec akýmkoľvek spôsobom deťom ublížil alebo krajina obvyklého pobytu by bola pre maloleté deti nebezpečná, riziková. Súd tak mal splnené všetky podmienky na nariadenie návratu maloletých detí do krajiny ich obvyklého pobytu, a preto návrhu otca vyhovel.

3. Opravným uznesením z 5. februára 2025 okresný súd opravil zjavnú chybu v písaní, keď vo výroku IV napadnutého uznesenia odkázal na II. výrok, pričom správne malo ísť o III. výrok, ktorým bola matke maloletých detí uložená povinnosť navrátiť maloleté deti na územie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska.

4. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že jej odvolanie proti výroku I, ktorým návrh na prerušenie konania zamietol, odmietol, napadnuté uznesenie okresného súdu v spojení s opravným uznesením vo výrokoch II, III, IV a V potvrdil a návrh sťažovateľky na prerušenie konania a iniciovanie konania pred ústavným súdom zamietol. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. K námietke sťažovateľky, že nebola splnená procesná podmienka právomoci súdu, a to Okresného súdu Banská Bystrica, ktorý z dôvodu absencie vykonávacieho zákona k Haagskemu dohovoru pri ústavne konformnom výklade nemohol založiť svoju právomoc na konanie o návrhu otca na navrátenie maloletých detí do cudziny, krajský súd uviedol, že súd prvej inštancie postupoval správne, keďže Haagsky dohovor má v zmysle čl. 1 ods. 2 ústavy prednosť pred vnútroštátnymi predpismi, čo znamená, že súdy sa ním musia riadiť a rozhodovať v súlade s ním. Konanie o návrat maloletého dieťaťa do cudziny vo veci neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 123 a nasl. CMP) ako typ mimosporového konania je reflexiou medzinárodného záväzku z Haagskeho dohovoru. Pokiaľ ide o miestnu príslušnosť súdu na konanie o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní, Civilný mimosporový poriadok osobitne upravuje kauzálnu príslušnosť Okresného súdu Banská Bystrica pre obvody Krajského súdu v Banskej Bystrici, Krajského súdu v Žiline a Krajského súdu v Trenčíne (§ 124 ods. 1 CMP). Podľa odvolacieho súdu bola teda daná právomoc súdu na konanie o návrhu otca o návrat maloletých detí do cudziny pri neoprávnenom zadržaní, ako i kauzálna príslušnosť Okresného súdu Banská Bystrica, pričom nebolo rozhodné, že súd v hlavičke napadnutého rozhodnutia označil vec ako vec starostlivosti súdu o maloleté deti. Prihliadajúc na obsah súdneho spisu a z neho vyplývajúci skutočný stav, sa odvolací súd v celom rozsahu po skutkovej i právnej stránke stotožnil s dôvodmi uvedenými v uznesení súdu prvej inštancie, v ktorom nariadil návrat maloletých detí krajiny ich obvyklého pobytu Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska a v ktorom dostatočným spôsobom zodpovedal otázky relevantného charakteru nastolené v konaní. S námietkou nevykonania dôkazu výsluchom maloletých detí sa krajský súd vysporiadal v bode 35 napadnutého uznesenia, keď uviedol, že okresný súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy, pričom zdôraznil, že z § 123 ods. 2 CMP vyplýva, že v návratových konaniach je obmedzená zásada oficiality a vyšetrovacieho princípu pri zisťovaní skutočného stavu veci, čo je odôvodnené potrebou uskutočniť konanie v čo najkratšom čase v záujme maloletého dieťaťa. Vo vzťahu k podmienke na odmietnutie nariadenia návratu dieťaťa

aj v prípade jeho nesúhlasu s návratom, ak dosiahlo vek a stupeň vyspelosti, v ktorom je vhodné zohľadniť jeho názory (čl. 13 druhá veta Haagskeho dohovoru), krajský súd objasnil, že takéto posúdenie je síce pre každé dieťa individuálne, avšak na druhej strane už zaužívaná súdna prax ustálila, že dostatočne rozumovo a vôľovo vyspelé nie je dieťa, ktoré nedovŕšilo vek 12 rokov, pričom je potrebné zohľadniť aj ďalšie individuálne vlastnosti dieťaťa. Krajský súd vzhľadom na vek maloletého sťažovateľa 2 (9 rokov) a maloletého sťažovateľa 3 (takmer 7 rokov) nepovažoval ich názor v danej veci za rozhodujúci s odôvodnením, že deti v tomto veku vo všeobecnosti ešte nie sú dostatočne rozumovo a vôľovo vyspelé na to, aby dokázali vo svojom veku vytvoriť a prezentovať vlastný názor. K argumentu sťažovateľky, že nezohľadnenie najlepšieho záujmu maloletých je samo osebe dôvodom na zrušenie rozhodnutia súdu, odvolací súd uviedol, že Haagsky dohovor vychádza z vyvrátiteľnej domnienky, že najlepším záujmom dieťaťa je pri jeho neoprávnenom premiestnení alebo zadržívaní urýchlené obnovenie *statusu quo ante*, teda zaistenie promptného návratu dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu (keďže miestom obvyklého pobytu dieťaťa je miesto, kde má dieťa rodinné, sociálne, osobnostné a kultúrne zázemie a väzby), aby sa zamedzilo tomu, že faktická situácia, ktorá bola protiprávna, bude z právneho hľadiska zhojená, a aby o otázkach rodičovskej starostlivosti rozhodovali príslušné súdy v mieste obvyklého bydliska dieťaťa v súlade s čl. 19 Haagskeho dohovoru. Výnimku predstavujú prípady, na ktoré pamätajú čl. 12, 13 a 20 Haagskeho dohovoru. Doplnil, že inherentnou súčasťou najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa je jeho právo na to, aby nebolo odtrhnuté od jedného rodiča a zadržované druhým rodičom, ktorý sa domnieva, že jeho práva majú väčšiu váhu než práva dotknutého dieťaťa. Krajský súd taktiež ozrejmil, že v konaní neboli zistené žiadne eliminujúce dôvody návratu maloletých detí do štátu, na ktorého území mali obvyklý pobyt bezprostredne pred zadržaním, a ani matka v odvolaní v žiadnom smere vážnu ujmu, ktorá by mala maloletým deťom hroziť nariadením ich návratu, neuvádzala. Krajský súd tak nepovažoval odvolacie dôvody matky, ktoré by akýmkoľvek spôsobom spochybnili skutkové a právne závery okresného súdu, za dôvodné. K návrhu sťažovateľky na prerušenie konania a iniciovanie konania pred ústavným súdom na účel zodpovedania otázky ústavnej konformity Haagskeho dohovoru krajský súd uviedol, že návratové konanie možno prerušiť len z dôvodov uvedených v § 128 CMP a dôvody prerušenia konania podľa § 162 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), § 163 ods. 1 a § 164 CSP nie je možné aplikovať. Ďalej ozrejmil, že v Slovenskej republike sa v oblasti medzinárodného práva súkromného tradične uplatňuje tzv. monistická teória medzinárodných zmlúv, čo znamená, že medzinárodné zmluvy sa uplatňujú bez potreby ich realizovať formou vykonávacích zákonov. Ide o zmluvy priamo vykonateľné, t. j. slovenský súd vie uplatňovať ich ustanovenia priamo, bez potreby ich transformácie do slovenského právneho poriadku. Objasnil, že formulácia „ak tak ustanovuje zákon“ neznamená, že medzinárodná zmluva musela byť vykonaná zákonom, resp. že zákon musel vysloviť, že nejaká medzinárodná zmluva je súčasťou slovenského právneho poriadku, pretože v praxi Slovenskej republiky takéto zákony, resp. výslovné odkazy na medzinárodné zmluvy ako súčasť právneho poriadku neexistujú a táto formulácia odkazuje na existenciu tzv. zákonného odkazu, teda ustanovenia v zákone, ktoré odkazuje na uplatňovanie medzinárodných zmlúv, akým je okrem iných aj § 123 CMP.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Proti napadnutým uzneseniam podali sťažovatelia túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú:

a) Vzhľadom na neprijatie tzv. vykonávacieho zákona k Haagskemu dohovoru spôsobom predpokladaným v čl. 86 písm. d) ústavy v znení ústavného zákona č. 9/1999 Z. z. a v súlade s čl. 154c ods. 2 ústavy sa predmetný dohovor *de constitutione lata* nestal súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, a preto sa nemôže predmetný dohovor aplikovať na prejednávany prípad. Haagsky dohovor ako tzv. „iná medzinárodná zmluva“ nie je podľa názoru sťažovateľov súčasťou vnútroštátneho právneho poriadku Slovenskej republiky, a to z dôvodu, že predmetnú medzinárodnú zmluvu nedojednávával prezident Slovenskej republiky v súlade s čl. 102 ods. 1 písm. a) prvou vetou ústavy v znení ústavného zákona č. 9/1999 Z. z. Vzhľadom na to, že čl. 154c ods. 2 ústavy, na ktorý sa vzťahuje Haagsky dohovor, neobsahuje tzv. ústavnú doložku prednosti pred zákonmi, nie je možné na prejednávany prípad aplikovať Haagsky dohovor. O návrhu otca odkazujúcom na Haagsky dohovor nemá podľa názoru sťažovateľov právomoc konať a ani rozhodovať žiadny súd Slovenskej republiky, a to do času, kým zákonodarný orgán prijme tzv. vykonávací zákon k predmetnému dohovoru, a to s poukazom na hierarchiu právnych predpisov v podmienkach Slovenskej republiky, keď sa v rozpore s čl. 1 ods. 1 prvou vetou ústavy navrhovateľ usiluje o nadradenie tzv. inej medzinárodnej zmluvy nad ústavu. Haagsky dohovor nie je možné uplatňovať v prípade, ak sa prejednávaná vec týka maloletých detí, ktoré majú tzv. dvojité štátne občianstvo, a teda sú zároveň aj štátnymi príslušníkmi Slovenskej republiky. V takom prípade by bol totiž uplatnený akt medzinárodného práva ako predpis nižšej právnej sily vo vzťahu k ústave ako právnomu predpisu s najvyššou právnou silou, a tým by bol popretý princíp zvrchovanosti ústavy na území Slovenskej republiky. Z týchto dôvodov navrhujú posúdiť súlad Haagskeho dohovoru s ústavou, a to poukazujúc na uznesenia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 8/2022 z 25. mája 2022 a sp. zn. II. ÚS 91/1999 zo 16. decembra 1999. I keď ústavný súd v zmysle čl. 125 ods. 4 ústavy nemá právomoc posudzovať súlad medzinárodnej zmluvy, ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, s ústavou, túto je možné podľa názoru sťažovateľov prekonať vzhľadom na posun v judikatúre ústavného súdu s dôrazom na ochranu materiálneho jadra ústavy.

b) Postupom okresného súdu a krajského súdu došlo k porušeniu práva sťažovateľov na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Zákonným sudcom sťažovateľov bol sudca, ktorý vykonával funkciu sudcu na Okresnom súde Žiar nad Hronom, ktorý je podľa § 112 ods. 1 CMP príslušný na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, na ktorom v čase podania návrhu otca už prebiehalo konanie pod sp. zn. 22P/121/2024 vo veci starostlivosti súdu o maloletých začaté na základe návrhu matky, ktoré bolo následne prerušené.

c) Nevykonaním dôkazu navrhovaného sťažovateľkou – výsluchu maloletých sťažovateľov došlo k porušeniu práva na rovnosť zbraní ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie. Všeobecné súdy majú s poukazom na Dohovor o právach dieťaťa obligatórnu povinnosť vykonať výsluch maloletých detí, pokiaľ sú maloleté deti schopné vyjadriť samostatne svoj názor. Tým, že názor maloletých sťažovateľov nebol okresným súdom ani krajským súdom zohľadnený, došlo zo strany všeobecných súdov k ignorovaniu najlepších záujmov maloletých detí i porušeniu ich práv. Nezohľadnenie najlepšieho záujmu maloletých detí je samo osebe dôvodom na zrušenie rozhodnutia súdu.

d) Nevyhovením návrhu sťažovateľky na prerušenie konania a iniciovanie konania pred ústavným súdom, ktorý sťažovateľka riadne odôvodnila relevantnou ústavnoprávnou argumentáciou, došlo zo strany porušovateľov k porušeniu práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

ústavy, ako aj práva na správu vecí verejných podľa čl. 30 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 144 ods. 2 ústavy.

e) Haagsky dohovor je v konflikte s čl. 23 ods. 4 ústavy v prípade, pokiaľ ide o rozhodovanie o navrátení maloletých detí so štátnou príslušnosťou Slovenskej republiky do cudziny. Všeobecné súdy nadradili právo na návrat maloletých detí do krajiny ich obvyklého pobytu nad ústavné právo maloletých detí nebyť nútený opustiť svoju vlasť.

f) Nesprávny, popierajúci princípy zvrchovanosti ústavy a spravodlivosti a ochrany základných práv a slobôd je právny názor krajského súdu, podľa ktorého Haagsky dohovor má prednosť pred vnútroštátnymi predpismi. Sťažovatelia opakovane poukazujú na to, že čl. 154c ods. 2 ústavy neupravuje tzv. ústavnú doložku prednosti ani v spojení s čl. 1 ods. 2 ústavy a krajský súd v tomto smere nevyvrátil ústavnoprávnu argumentáciu sťažovateľky, čo podľa názoru sťažovateľov zakladá nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť napadnutého uznesenia. Nie je možné vykladať § 123 a nasl. CMP bez väzby na čl. 2 ods. 1 CMP, ktorý odkazuje „iba“ na medzinárodnoprávne záväzky, ktoré majú prednosť pred zákonom. Z tohto dôvodu konaním a rozhodnutím okresného súdu a krajského súdu došlo nielen k porušeniu základných (ľudských) práv sťažovateľov, ale aj k porušeniu materiálneho jadra ústavy.

g) Napadnuté uznesenia sú nepreskúmateľné, keďže sa v nich okresný súd a krajský súd nevysporiadali s čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru, keď sa nevysporiadali s najlepším záujmom maloletých detí, maloletí sťažovatelia neboli v konaní vypočutí a nebolo vykonané znalecké dokazovanie navrhované sťažovateľkou (detský psychológ na účel vykonania pohovoru s maloletými deťmi so zameraním na ich duševný komfort v prípade, ak by žili a vyrastali na Slovensku s matkou a so starou matkou, a v prípade, ak by vyrastali v Anglicku s otcom, pozn.), čím došlo k porušeniu čl. 3 a 12 Dohovoru o právach dieťaťa. Právny názor krajského súdu, v zmysle ktorého okresný súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy, je nielen v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky, ale aj s jej medzinárodnoprávnymi záväzkami vyplývajúcimi aj z Dohovoru o právach dieťaťa, ako aj s konštantnou rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Okresný súd a krajský súd si nespĺnili svoju povinnosť preskúmať celú rodinnú situáciu a toto preskúmanie vo svojich rozhodnutiach náležite odôvodniť. Okresný súd a krajský súd nebrali na zreteľ, že maloleté deti majú silnú citovú väzbu k matke a do krajiny „obvyklého“ pobytu sa nechcú navrátiť, a ani to, že sťažovateľka sa v priebehu konania vyjadrila, že do Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska sa nemieni vrátiť z dôvodov prezentovaných.

h) Skutočnosť, že maloletí sťažovatelia neboli ani prítomní na pojednávaní, ktoré sa ich týka, je v rozpore s právami vyplývajúcimi nielen z ústavy, ale aj dohovoru a Dohovoru o právach dieťaťa, čím došlo aj z tohto dôvodu podľa názoru sťažovateľov k porušeniu práva na súdnu ochranu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka ústavnej neudržateľnosti napadnutých uznesení okresného súdu a krajského súdu, a to z dôvodov uvádzaných v časti II tohto uznesenia.

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Ústavný súd v úvodnej časti tohto rozhodnutia v kontexte zákonných náležitostí, ktorých splnenie sa vyžaduje na uplatnenie právomoci ústavného súdu vo veci ústavnej sťažnosti konať, s prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľmi sú maloletí sťažovatelia 2 a 3 a sťažovateľka ako ich matka a zákonný zástupca, poukazuje na § 31 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého „Žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať.“

9. Vzhľadom na potenciálny rozpor záujmov medzi sťažovateľkou a maloletými sťažovateľmi v tomto konaní (vzájomne súperiace záujmy medzi rodičmi navzájom a maloletými) by ústavný súd maloletým v prípade prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie musel ustanoviť opatrovníka, ktorý by ich v konaní pred ústavným súdom zastupoval na účely prípadného odstránenia rozporu záujmov. Uvedená skutočnosť uplatnením materiálneho prístupu k ochrane ľudských práv a základných slobôd však s prihliadnutím na totožnosť argumentácie odôvodňujúcej porušenie označených práv vo vzťahu k všetkým sťažovateľom nebránila uplatneniu právomoci ústavného súdu sa vecou vo vzťahu k všetkým sťažovateľom zaoberať a ústavnú sťažnosť prejednať.

III.1. K návrhu sťažovateľov na podanie návrhu senátom ústavného súdu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy o súlade právnych predpisov:

10. Podľa čl. 127 ods. 5 prvej vety ústavy spolu so sťažnosťou podľa odseku 1 možno podať návrh, aby senát ústavného súdu podal návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1, že všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka podanej sťažnosti, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu.

11. Vnútroštátnymi prameňmi práva, ktorých súlad s ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami možno v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy preskúmať, sú zákony, nariadenia vlády, všeobecne záväznú právne predpisy ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, všeobecne záväznú nariadenia podľa čl. 68 ústavy a všeobecne záväznú právne predpisy miestnych orgánov štátnej správy a všeobecne záväznú nariadenia orgánov územnej samosprávy podľa čl. 71 ods. 2 ústavy.

12. Z citovaných ustanovení je zrejmé, že čl. 125 ods. 1 ústavy ako kompetenčná právna norma nezakladá pôsobnosť ústavného súdu konať o súlade medzinárodných zmlúv s ústavou. Právomoc posudzovať ústavnú súladnosť medzinárodných zmlúv priznáva ústavnému súdu čl. 125a ods. 1 ústavy a ani tá sa nevzťahuje na všetky medzinárodné zmluvy, ale je obmedzená dvomi

kumulatívnym podmienkami. Podľa prvej podmienky ide o medzinárodné zmluvy, na ktoré je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky a druhou podmienkou je „dojednanie“ medzinárodnej zmluvy. Ide o tie medzinárodné zmluvy, ktoré po skončení procesu ustanovenia ich obsahu podliehajú vo svojich zmluvných stranách vnútroštátnemu prerokovaniu, ktoré môže vyústiť do ich ratifikácie, prijatia alebo schválenia (čl. 16 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve).

13. Vzhľadom na nedostatok právomoci ústavného súdu na posúdenie súladu Haagskeho dohovoru s ústavou a neexistenciu priestoru na jej vyvodenie v sťažovateľmi načrtnutom smere (vzhľadom na obmedzenie dané čl. 2 ods. 2 ústavy) návrhu sťažovateľov na postup podľa čl. 127 ods. 5 ústavy nevyhovelo.

III.2. K napadnutému uzneseniu okresného súdu:

14. Systém ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (I. ÚS 207/2020).

15. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podala odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením. Sťažovateľke tak bola v konaní pred všeobecným (krajským, pozn.) súdom poskytnutá ochrana jej práv, pretože zo strany krajského súdu došlo k meritórnemu preskúmaniu odvolaním napadnutého uznesenia okresného súdu. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity, ktorý vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu opodstatňuje uprednostnenie právomoci krajského súdu (čl. 127 ods. 1 ústavy a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Uvedená skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum namietaných porušení napadnutým uznesením okresného súdu, preto ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.3. K napadnutému uzneseniu krajského súdu:

III.3.1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života čl. 19 ods. 2 ústavy, čl. 10 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru a maloletých sťažovateľov aj podľa čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa v spojení s čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa v spojení s právom na odpor podľa čl. 32 ústavy v spojení s porušením čl. 1 ods. 1, čl. 144 ods. 2, čl. 152 ods. 1 a 4 a čl. 154c ods. 2 ústavy a práva maloletých sťažovateľov na participáciu podľa čl. 12 v spojení s čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 32, čl. 144 ods. 2, čl. 152 ods. 1 a 4 a čl. 154c ods. 2 ústavy, základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu

podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy:

16. Právna úprava vyplývajúca z § 123 CMP nadväzuje na konanie o návrat maloletého dieťaťa podľa Haagskeho dohovoru, ktorý, ako vyplýva z napadnutého uznesenia, bol relevantný a aplikovaný i v posudzovanej veci. Aplikáciu Haagskeho dohovoru v prejednávanej veci ťažiskovo namietajú sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti, keď uvádzajú, že nie je súčasťou vnútroštátneho právneho poriadku Slovenskej republiky, a to z dôvodu, že predmetnú medzinárodnú zmluvu nedojednávával prezident Slovenskej republiky v súlade s čl. 102 ods. 1 písm. a) prvou vetou ústavy v znení ústavného zákona č. 9/1999 Z. z., nebol k nemu prijatý tzv. vykonávací zákon a podľa čl. 154c ods. 2 ústavy nemá prednosť pred zákonmi.

17. Totožnú námietku sťažovatelia vzniesli už v konaní pred všeobecnými súdmi, pričom okresný súd k nej uviedol, že na posúdenie Haagskeho dohovoru sa vzťahuje čl. 154c ods. 2 ústavy, v zmysle ktorého iné medzinárodné zmluvy, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona sú súčasťou jej právneho poriadku, ak tak ustanovuje zákon. Ďalej ozrejmil, že pre všetky prípady prednostnej aplikácie zmlúv podľa čl. 154 c ods. 1 a 2 ústavy platí, že súd či orgán verejnej správy môžu priamu aplikovateľnosť týchto zmlúv vylúčiť striktné len v prípadoch, ak zmluva nespĺňa podmienky platnosti ratifikácie a vyhlásenia a predmetné ustanovenie zmluvy nezakladá dostatočne jasne a priamo práva a povinnosti subjektov práva (fyzických osôb a právnických osôb). Akcentoval, že zákonný odkaz na použitie dohovoru možno nájsť v samotnom Civilnom mimosporovom poriadku, v zmysle ktorého podľa § 123 ods. 1 v konaní o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržívaní podľa osobitného predpisu alebo medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, súd rozhoduje, či premiestnenie alebo zadržívanie maloletého bolo neoprávnené a či je daný niektorý z dôvodov na nenariadenie návratu dieťaťa, z ktorého je zrejmý aj zámer zákonodarcu byť viazaný dohovorom, keď procesný postup v konaní o návrat maloletého inkorporoval do vnútroštátneho právneho poriadku (postup podľa § 123 a nasl. CMP). Vyjadril sa aj k argumentu sťažovateľky, ktorá poukazovala na kategóriu medzinárodných zmlúv, pri ktorých sa predpokladá prijatie osobitného zákona, pričom definoval, že ide o také medzinárodné zmluvy, ktoré nie sú natoľko presné a špecifické, aby ich bolo možné uplatniť priamo, t. j. aplikovať v konkrétnom prípade nezávisle od akéhokoľvek iného prameňa vnútroštátneho práva, pričom hlavným dôvodom prijatia osobitného zákona je v takýchto prípadoch predchádzanie vzniku medzinárodnej zodpovednosti Slovenskej republiky za nesplnenie záväzkov vyplývajúcich z uzavretých medzinárodných zmlúv. Okresný súd však konštatoval, že jednotlivé ustanovenia Haagskeho dohovoru sú svojou povahou dostatočne jasné a určité, obsahujúce jasné podmienky, za ktorých príslušný justičný orgán nariadi návrat alebo naopak, keď návrhu nevyhoví. Okresný súd sa nestotožnil s názorom, že s ohľadom na v čl. 154c ods. 2 ústavy sformulovanú podmienku, keď iné medzinárodné zmluvy „sú súčasťou jej právneho poriadku, ak tak ustanovuje zákon“, musí byť takéto zákonné zmocnenie explicitné a v tejto súvislosti uviedol, že viaceré zákony ponechávajú otvorenou textúrou svojich kolíznych ustanovení možnosť prednostného pôsobenia vopred neurčitého počtu medzinárodných zmlúv. Takmer každá medzinárodná zmluva spadajúca do rámca čl. 154c ods. 2 ústavy totiž môže byť teoreticky práve skrz otvorenú textúru kolíznych ustanovení konkrétnych zákonov vnútroštátne aplikovaná, čím sa stane súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. V konkrétnom prípade

o použiteľnosti ustanovenia riadne ratifikovanej a vyhlásenej medzinárodnej zmluvy, samozrejme, rozhoduje orgán aplikácie práva. Takéto rozhodnutie o aplikácii je teda často *de iure* určením, že konkrétna medzinárodná zmluva je súčasťou slovenského právneho poriadku. Krajský súd na uvedené právne názory nadviazal, keď uviedol, že vzhľadom na čl. 1 ods. 2 ústavy má Haagsky dohovor prednosť pred vnútroštátnymi predpismi, čo znamená, že sa ním súdy musia riadiť a rozhodovať v súlade s ním. Otázku, či medzinárodná zmluva je alebo nie je súčasťou slovenského právneho poriadku, nepovažoval za relevantnú z dôvodu neexistencie pochybnosti o tom, že Haagsky dohovor je medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, bol schválený Národnou radou Slovenskej republiky, ratifikovaný prezidentom Slovenskej republiky a vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, ako vyplýva z oznámenia Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky pod č. 119/2001 Z. z.

18. Vychádzajúc z uvedených okresným súdom a krajským súdom vyslovených právnych úvah, ústavný súd hodnotí, že otázkou aplikovateľnosti Haagskeho dohovoru v prejednávanej veci sa tak súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd zaoberali dôsledne, presvedčivo a vyčerpávajúcim spôsobom a ich právne závery sú aj ústavne konformne odôvodnené. Okresný súd objasnil, že sťažovatelia nesprávne interpretujú v čl. 154c ods. 2 ústavy (pod ktorého režim Haagsky dohovor spadá vzhľadom na dátum ratifikácie Slovenskou republikou a vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pred 1. júlom 2001, keď nadobudol účinnosť ústavný zákon č. 90/2001 Z. z., pozn.), sformulovanú podmienku, podľa ktorej na to, aby iné medzinárodné zmluvy boli súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, musí tak ustanoviť zákon, a zamieňajú si ju s požiadavkou prijatia vykonávacieho zákona, ktorá sa spája s určitým typom medzinárodných zmlúv, a v tejto súvislosti definoval podmienky vylúčenia priamej aplikovateľnosti medzinárodnej zmluvy, ktoré však Haagsky dohovor nespĺňa. Tak okresný súd, ako aj krajský súd správne poukázali na zákonný odkaz na aplikáciu Haagskeho dohovoru obsiahnutý v § 123 ods. 1 CMP a vysvetlili, z akého dôvodu sa nevyžaduje jeho explicitnosť, tzn. výslovné zákonné označenie konkrétnej medzinárodnej zmluvy ako súčasti slovenského právneho poriadku. Zákonný odkaz na prednostné použitie medzinárodnej zmluvy zakladá vyvrátenú domnienku, že všetky ustanovenia medzinárodnej zmluvy, na ktorú odkazuje, sú priamo aplikovateľné, pričom o priamej aplikovateľnosti jej jednotlivých ustanovení rozhoduje orgán aplikácie práva a v prípade sporu v konečnom dôsledku opäť všeobecný, prípadne ústavný súd. Pre všetky prípady prednostnej aplikácie zmlúv podľa čl. 154c ods. 1 a 2 ústavy platí, že súd či orgán verejnej správy môžu priamu aplikovateľnosť týchto zmlúv vylúčiť striktne len v prípadoch, ak zmluva nespĺňa podmienky platnosti, ratifikácie a vyhlásenia a predmetné ustanovenie zmluvy nezakladá dostatočne jasne a priamo práva a povinnosti subjektov práva (fyzických osôb a právnických osôb; DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax*. 2. prepracované a doplnené vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2019, s. 1758 – 1760.). Všeobecné súdy tiež relevantne poukázali na povinnosť Slovenskej republiky dodržiavať svoje medzinárodné záväzky, ktorá nevyplýva len z noriem medzinárodného práva verejného (čl. 26 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve uverejneného ako vyhláška ministra zahraničných vecí č. 15/1988 Zb. zo 4. septembra 1987 a v ňom obsiahnutá zásada „*pacta sunt servanda*“ a čl. 27 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve, na základe ktorého sa štát ako zmluvná strana medzinárodnej zmluvy nemôže dovoľávať ustanovení vnútroštátneho práva pri jej neplnení a z ktorého možno vyvodiť princíp prednosti medzinárodného práva pred právom vnútroštátnym, pozn.), ale od účinnosti ústavného zákona č. 90/2001 Z. z. aj priamo z čl. 1 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá

medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.“. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd hodnotí ako ústavne súladný postup všeobecných súdov, ktoré v prejednávanej veci prednostne a priamo aplikovali dotknuté ustanovenia Haagskeho dohovoru.

19. V ďalšom sťažovatelia namietajú nepreskúmateľnosť napadnutých uznesení, keďže sa v nich okresný súd a krajský súd nevysporiadali s čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru, nepreskúmali celú rodinnú situáciu a nezohľadnili najlepší záujem maloletých sťažovateľov.

20. Vzhľadom na osobitný charakter návratového konania, o ktoré v konkrétnych okolnostiach veci vo svojej podstate ide, ústavný súd poukazuje na relevantnú judikatúru ESĽP, z ktorej s prihliadnutím na koncept najlepšieho záujmu dieťaťa v takomto konaní, ktoré je ústavnom sťažnosťou primárne spochybňované, predovšetkým vyplýva, že rozhodujúcou okolnosťou je nájdenie spravodlivej rovnováhy medzi súperiacimi záujmami, ktoré sú v hre – záujmami dieťaťa, oboch rodičov a verejného poriadku, majúci na zreteli, že najlepší záujem dieťaťa je prvoradý a prevencia a okamžitý návrat korešpondujú so špecifickým konceptom „najlepšieho záujmu dieťaťa“. Záujmy rodičov, najmä záujem na pravidelnom kontakte so svojimi deťmi, nesmú byť opomenuté pri zvažovaní jednotlivých dotknutých záujmov (rozsudok Veľkej komory ESĽP vo veci X. vs. Lotyšsko z 26. 11. 2013, č. 27853/09, § 95 a § 96).

21. Priamo z čl. 8 dohovoru, ako aj zo samotného Haagskeho dohovoru ustanovujúceho výnimky z pravidla urýchleného návratu do krajiny obvyklého pobytu vyplýva, že návrat nemôže byť nariadený automaticky alebo mechanicky, ale vždy s prihliadnutím na konkrétne okolnosti danej veci (rozsudok ESĽP vo veci Maumousseau and Washington vs. Francúzsko zo 6. 12. 2007, č. 39388/05, § 72).

22. Vo veciach návratového konania je vyžadované bezodkladné (urgentné) konanie, pretože plynutie času by mohlo mať nenapraviteľné následky pre vzťah medzi dieťaťom a rodičom, od ktorého bolo oddelené (rozsudky ESĽP vo veci Maire vs. Portugalsko č. 48206/99 z 26. 6. 2003 a vo veci Adžič vs. Chorvátsko č. 22643/14 z 12. 3. 2015).

23. V obdobných prípadoch, ako je prípad sťažovateľov, môže dôjsť ku kolízii medzi (na jednej strane) záujmom na ochrane rodinného a súkromného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, ktorého neoddeliteľným a nosným komponentom je prežívanie osobnej prítomnosti, blízkosti a starostlivosti medzi deťmi a rodičmi, a (na druhej strane) medzi najlepším záujmom dieťaťa (rozsudok ESĽP vo veci Ferrari vs. Rumunsko z 28. 4. 2015, č. 1714/10). Článok 8 ods. 1 dohovoru okrem ochrany hmotného práva na súkromný a rodinný život obsahuje aj procesnú garanciu, že toto právo bude zo strany členského štátu plne rešpektované a aktívnymi opatreniami verejných autorít bude jeho realizácii napomáhané. Je povinnosťou štátu vynaložiť všetko úsilie, ktoré od neho možno očakávať, aby zabezpečil návrat dieťaťa, avšak s ohľadom na spravodlivú rovnováhu medzi záujmami dieťaťa, rodičov a verejným poriadkom (rozsudok ESĽP vo veci M. A. vs. Rakúsko z 15. 1. 2015, č. 4097/13).

24. Osobitne z rozhodovacej činnosti ústavného súdu v súvislosti s námietkou sťažovateľov o ústavnej neudržateľnosti nimi napádaného uznesenia krajského súdu vyplýva, že ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych predpisov všeobecnými súdmi

s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

25. Náležitým posúdením dôvodov obsiahnutých v napadnutom uznesení krajského súdu ústavný súd konštatuje ústavnú akceptovateľnosť záveru, ktorým došlo k vyhoveniu návrhu otca a nariadeniu návratu maloletých do Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska.

26. Záver odvolacieho súdu, že v konkrétnych okolnostiach veci nebola preukázaná existencia výnimiek z nariadenia návratu maloletých detí podľa čl. 13 Haagskeho dohovoru, považuje ústavný súd za odôvodnený ústavno-konformne. Ústavný súd už v súvislosti s aplikáciou relevantného ustanovenia judikoval, že každá zmena sociálneho a kultúrneho prostredia pri návrate do inej krajiny (aj keď krajiny obvyklého pobytu dieťaťa) predstavuje určité riziko vzniku sociálnych a kultúrnych záťaží pre dieťa, avšak s týmto rizikom je potrebné objektívne počítať a formulácia čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru uvedené akcentuje, keď pripúšťa nenariadiť návrat dieťaťa rozhodnutím súdu do krajiny obvyklého pobytu len v prípade existencie vážneho nebezpečenstva (a teda nie všeobecného, potenciálneho alebo v miere predpokladaného a logického) fyzickej alebo duševnej ujmy (a teda nie vo vzťahu k nezačleneniu do sociálneho či kultúrneho prostredia samému osebe) alebo privedenia dieťaťa do neznesiteľnej situácie (musí ísť o situáciu, ktorá má reálny potenciál ohroziť mravný vývoj dieťaťa alebo ktorá vystavuje dieťa reálnemu strádaniu po stránke nedostatku pre život nevyhnutných predpokladov – strava, ošatenie, bývanie, vzdelanie a pod.; m. m. II. ÚS 282/2017).

27. Ústavný súd zdôrazňuje, že odlúčenie dieťaťa od rodiča, nech je pre dieťa akokoľvek zložité, automaticky nespĺňa test existencie vážneho nebezpečenstva ujmy či neznesiteľnej situácie (rozsudok ESLP vo veci G. N. proti Poľsku z 19. 7. 2016, sťažnosť č. 2171/14, § 61). Je teda nevyhnutná existencia ďalších konkrétnych špecifických okolností, ktoré by tento záver o existencii vážneho nebezpečenstva odôvodňovali. V tomto prípade nesie dôkazné bremeno osoba, ktorá dieťa neoprávnene premiestnila alebo zadržala (m. m. I. ÚS 304/2018). Z dôvodovej správy k Haagskemu dohovoru, ako aj z existujúcej judikatúry súdov členských štátov a odporúčaní špeciálnych komisií však v tomto smere vyplýva nevyhnutnosť reštriktívnej interpretácie relevantného ustanovenia, pričom v zásade sa umožňuje uplatnenie výnimky len v dvoch prípadoch, a to v prípade, že dieťa je vystavené nebezpečenstvu (hladomor, vojnový konflikt, epidémia nákazlivej choroby a pod.), a v prípade, že správanie osoby požadujúcej návrat by mohlo vystaviť dieťa nebezpečenstvu ujmy, napr. vážne zneužívanie alebo zanedbávanie dieťaťa (m. m. I. ÚS 304/2018).

28. V nadväznosti na už uvedené v konkrétnostiach ústavný súd odkazuje na ústavne udržateľné závery krajského súdu, podľa ktorých sťažovateľka nepredniesla v návratovom konaní skutočnosti spôsobilé preukázať bezprostredné ohrozenie fyzickej alebo psychickej integrity maloletých a v konaní žiadne eliminujúce dôvody návratu maloletých detí do štátu, na ktorého území mali obvyklý pobyt bezprostredne pred zadržaním, ani neboli zistené. Pokiaľ sťažovateľka ako dôvod na nenavrátanie maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu uvádzala súčasnú zdravotnú

indispozíciu oboch maloletých detí a následný dopad na progres ochorenia v prípade odlúčenia od nej a ich vyrastania a formovania osobnosti v Anglicku, okresný súd a v nadväznosti naň aj krajský súd vyhodnotili, že zdravotná indispozícia detí nie je takej intenzity, aby bola dôvodom na nenariadenie návratu maloletých detí, keď okresný súd poukázal na samotné vyjadrenie sťažovateľky, ktorá uviedla, že maloletý sťažovateľ 2 trpí miernym autizmom, nevyžaduje si zdravotnú starostlivosť, len osobitný prístup a u maloletého sťažovateľa 3 bola zistená slabá imunita a atopický ekzém.

29. Názor sťažovateľov o potrebe podrobného šetrenia celkovej rodinnej situácie preukázateľne vychádza z rozsudku Veľkej komory vo veci Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku zo 6. júla 2010 (sťažnosť č. 41615/07), ktorý sťažovateľka vo svojich podaniach predložených v konaní pred všeobecnými súdmi, ako aj v ústavnej sťažnosti výslovne zmienila.

30. K uvedenému rozsudku a z neho plynúcim záverom sa však žiada uviesť, že tento vyvolal rozsiahlu kritiku odbornej verejnosti, pretože ESLP v ňom vyslovil požiadavku adresovanú vnútroštátnym súdom rozhodujúcim v návratovom konaní, aby výnimku zakotvenú v čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru vykladali v rámci čl. 8 dohovoru a pre tento účel „detailne preskúmali celú rodinnú situáciu“ a uistili sa, že návratom dieťaťa nedôjde k jeho vystaveniu fyzickej alebo duševnej ujme alebo k tomu, že ho návrat inak privedie do neznesiteľnej situácie. Nariadenie návratu dieťaťa pritom nemôže byť podľa ESLP automatické, resp. mechanické. Od uvedeného názoru však ESLP následne upustil, pretože požiadavka na hĺbkovú analýzu celej rodinnej situácie sa javila byť v rozpore s reštriktívnym charakterom čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru (a samotným účelom Haagskeho dohovoru, ktorým je urýchlený návrat neoprávnene premiestneného alebo zadržovaného dieťaťa). V rozsudku Veľkej komory vo veci X proti Lotyšsku z 26. novembra 2013 (sťažnosť č. 27853/09) ESLP následne spresnil, že rozsah skúmania najlepšieho záujmu dieťaťa v konaní o návrat nemá byť totožný (s použitím rovnakých kritérií) s rozsahom skúmania v prípade konania vo veciach starostlivosti o maloleté dieťa. Konštatoval, že pojem najlepší záujem dieťaťa musí byť pre účely návratového konania interpretovaný v rámci výnimiek obsiahnutých v čl. 12, 13 a 20 Haagskeho dohovoru (bod 101), ktoré musia byť vykladané reštriktívne (bod 107). Súdny sú však povinné reálne a explicitne sa zaoberať skutočnosťami svedčiacimi o potrebe aplikovať výnimku z nariadenia návratu a tieto skutočnosti musia byť hodnotené v rámci čl. 8 dohovoru (body 100 – 101 a 104 – 106) a rozhodnutia súdov musia byť riadne odôvodnené.

31. Z uvedeného tak vyplýva, že všeobecné súdy sú pri výklade výnimiek stanovených čl. 13 Haagskeho dohovoru povinné zohľadniť aj čl. 8 dohovoru, teda právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života všetkých účastníkov. Avšak stále platí, že výklad výnimiek musí byť reštriktívny, teda že pre ich aplikáciu musí existovať veľmi silný dôvod.

32. Ústavný súd konštatuje, že v danom konaní boli dôvody (v kontexte uvedených výnimiek Haagskeho dohovoru) na nenavrátanie maloletých sťažovateľov vykladané konkrétne a vo vzťahu k všetkým skutkovým okolnostiam. Krajský súd v spojení s okresným súdom skúmali relevantné aspekty pre rozhodnutie o návrhu otca na nariadenie návratu maloletých detí do krajiny ich obvyklého pobytu, ich rozhodnutia neporušujú žiadne ústavnoprávne princípy a náležite sa venujú zisťovaniu najlepšieho záujmu oboch maloletých detí a hľadaniu spravodlivej rovnováhy medzi kolidujúcimi záujmami, ktoré boli v danom prípade v hre.

33. Sťažovatelia nerešpektovanie najlepšieho záujmu maloletých detí vidia aj v tom, že okresný súd a krajský súd nevykonali výsluch maloletých sťažovateľov ani znalecké dokazovanie navrhované sťažovateľkou a nezohľadnili prejavenu vôľu maloletých sťažovateľov.

34. Mimosporové konanie je typické dominanciou princípu oficiality a princípu materiálnej pravdy, ktoré od súdu vyžadujú zistenie skutočného stavu veci, ktoré nie je ohraničené dôkaznou iniciatívou účastníkov konania (tzv. vyhľadávací princíp). Uvedené však neznamená povinnosť súdu vykonať akýkoľvek dôkaz, ktorý účastník mimosporového konania označí na preukázanie svojich skutkových tvrdení (§ 32 ods. 2 CMP). To platí o to viac v návratovom konaní, v ktorom sa nástojčivejšie uplatňuje požiadavka urgentného konania, keďže plynutie času môže spôsobiť nenapraviteľné následky pre vzťah medzi dieťaťom a rodičom, od ktorého bolo oddelené. Do procesu zisťovania skutkového stavu s ohľadom na (ne)vykonanie konkrétneho dôkazu nie je ústavný súd v zásade oprávnený zasahovať (s výnimkou extrémnej svojvôle pri aplikácii právnych predpisov zo strany konajúcich súdov), keďže ide o proces aplikácie jednoduchého práva (podústavného práva) a manažovanie procesu dokazovania patrí výlučne do kompetencie všeobecných súdov (obdobne IV. ÚS 647/2021). Sťažovateľkine tvrdenie, že dôvodom na nenavrátanie maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu je ich zdravotná indispozícia a následný dopad na progres ochorenia v prípade odlúčenia od nej a ich vyrastania a formovania osobnosti v Anglicku a s tým spojený návrh na vykonanie znaleckého dokazovania so zámerom zistenia duševného komfortu maloletých detí v prípade, ak by žili a vyrastali na Slovensku s matkou a so starou matkou, a v prípade, ak by vyrastali v Anglicku s otcom, nemá z dôvodu všeobecnosti povahu obhájiteľného tvrdenia, ktoré jedine konštituuje procesnú povinnosť konajúceho súdu tvrdenia preskúmať. Keďže tvrdeniu sťažovateľky chýbali konkrétne skutočnosti, ktoré by tento záver podporili, potom ani nevykonanie sťažovateľkou navrhovaného dôkazu zo strany súdu nemôže mať charakter ústavne neaprobateľného procesného postupu. Zároveň k námietke nevyhovenia návrhu sťažovateľky na vykonanie znaleckého dokazovania ústavný súd uvádza, že právna teória i prax konštantne prezentujú názor, v zmysle ktorého súd, ktorý má právomoc vo veci konať, má právomoc posúdiť aj to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa dôkaz zabezpečí. V takomto prípade však nemôže ísť o svojvoľný a neodôvodnený postup. Postup súdu, ktorý nevykonal všetky navrhované dôkazy, však sám osebe neznamená porušenie základného práva na súdnu ochranu. Ak by však všeobecný súd nevykonal dôkaz navrhovaný stranou konania, hoci tento by mal preukazovať rozhodnú skutkovú okolnosť, znamenalo by to porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 168/2019). V okolnostiach posudzovanej veci však o takýto prípad nejde. Okresný súd nevykonanie navrhovaného znaleckého dokazovania odôvodnil tým, že maloleté deti boli v konaní vypočuté, prejavili svoju vôľu, názor a vzhľadom na vek detí, diagnózu maloletého sťažovateľa 2 ich vystavovanie ďalšiemu stresu nepovažoval ani za vhodné, účelné a v záujme maloletého dieťaťa.

35. Rovnako nie je opodstatnená námietka, že maloletí sťažovatelia neboli v konaní vypočutí. Z Haagskeho dohovoru vyplýva pozitívny záväzok štátu urobiť opatrenia, prostredníctvom ktorých sa každému dieťaťu zabezpečí možnosť uplatniť svoje práva zaručené týmto dohovorom (II. ÚS 47/97). Ak je účastníkom konania maloleté dieťa, súd môže jeho názor zisťovať, ak je s ohľadom na vek a rozumovú vyspelosť schopné samostatne ho vyjadriť, nielen jeho výsluchom na pojednávaní, ale aj prostredníctvom príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí.

Je vecou súdu, ktorý zo spôsobov na zistenie názoru maloletého dieťaťa v konaní zvolí. Z napadnutých uznesení vyplýva, že s maloletými sťažovateľmi bol vykonaný pohovor prostredníctvom kolízneho opatrovníka za prítomnosti psychológa. Okresný súd teda vykonal výsluch maloletých sťažovateľov, aj keď nepriamo, a hoci zásadne je preferovaná forma vykonania výsluchu maloletého dieťaťa priamo súdom, samotný proces vykonávania dokazovania manažuje súd, rovnako sa rozhoduje sám s prihliadnutím na vek a vyspelosť dieťaťa, aký spôsob zvolí, či vypočuje maloletého sám alebo za pomoci kolízneho opatrovníka a či sa výsluch uskutoční za účasti psychológa alebo nie (m. m. I. ÚS 298/2018). Z už uvedeného je zrejmé, že odvolací súd relevantné ustanovenia Haagskeho dohovoru náležitým spôsobom aplikoval spôsobom, ktorý sa neprieči ich účelu a zmyslu.

36. Neprihliadnutie na maloletými sťažovateľmi prejavenu vôľu okresný súd odôvodnil tým, že z pohovoru vyplynulo, že maloletí sťažovatelia vnímajú nezhody, rozpory medzi rodičmi a stávajú sa lojálnymi vždy k tomu rodičovi, u ktorého sú. Zároveň však z výsluchu nevyplýval žiadny objektívny dôvod, pre ktorý by nemal byť návrat nariadený. Krajský súd navyše doplnil, že vzhľadom na vek maloletých sťažovateľov (9 a 7 rokov) nepovažoval ich názor v danej veci za rozhodujúci. Vo vzťahu k charakteru nesúhlasu, ktorý dieťa prejaví, aplikačná prax členských štátov Haagskeho dohovoru prijala viacero záverov, ktoré boli zhrnuté v rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 304/2018. Ústavný súd poukázal na prípad Re. R., v ktorom anglický súd konštatoval, že dieťa musí prejsť viac ako len bežné preferovanie pobytu v jednej krajine pred pobytom v inej krajine, ako aj to, že možnosť nenariadiť návrat má súd len vtedy, ak sa preukáže, že dieťa má relevantné dôvody na svoje námietky, ak však je názor dieťaťa ovplyvnený treťou osobou alebo únoscom, potom by sa naň nemalo prihliadať (k tomu pozri aj BURDOVÁ, K. *Občianskoprávne aspekty medzinárodných únosov detí*. 1. vydanie. Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta. 2016, s. 89 – 90.). Ani v zmysle judikatúry ESĽP samotný nesúhlas dieťaťa s návratom nevyhnutne nezakladá prekážku nariadenia jeho návratu do krajiny obvyklého pobytu (rozsudok ESĽP vo veci Raw a ostatní proti Francúzsku zo 7. 3. 2013, sťažnosť č. 10131/11), pretože je predovšetkým na vnútroštátnych orgánoch, aby posúdili, či je v jednotlivých prípadoch potrebné názor dieťaťa zohľadniť; k čomu majú určitý priestor na úvahu (rozsudok ESĽP vo veci Gajatani proti Švajčiarsku z 9. 9. 2014, sťažnosť č. 43730/07).

37. Postup krajského súdu, ktorý nerešpektoval vyslovený názor maloletých detí v súvislosti s preferovaným miestom pobytu, tak nevykazuje znaky arbitrárnosti či svojvôle. Plne korešponduje s aplikačnou praxou členských štátov Haagskeho dohovoru, ktorá vyžaduje viac než len preferovanie pobytu v jednej krajine („*Obe deti sa vyjadrili, že sa majú dobre, na Slovensku sa im páči, je tu lepšie ako v Anglicku a chcú tu zostať bývať.*“), ako aj preukázanie relevantných dôvodov na prípadné kategorické odmietnutie žiť v príslušnej krajine, ktoré v konkrétnych okolnostiach veci absentujú v konaní pred všeobecnými súdmi, ako aj v konaní pred ústavným súdom. Navyše ústavne udržateľným je aj postup odvolacieho súdu, ktorým poukazuje na možné formovanie názoru maloletých pod vplyvom rodinného zázemia s ohľadom na ich vek. Odvolací súd relevantné ustanovenia príslušných právnych predpisov podľa ústavného súdu aplikoval spôsobom, ktorý sa neprieči ich účelu a zmyslu.

38. V okolnostiach prípadu teda nemožno považovať napadnuté uznesenie za popierajúce obsah čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a z tohto dôvodu za arbitrárne. Nesúhlas sťažovateľov s obsahom uznesenia krajského súdu, ako aj s postupom krajského súdu v tomto konaní

nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným.

39. K výhrade sťažovateľov, že maloletí sťažovatelia neboli prítomní na pojednávaní, čím došlo k porušeniu ich práva na súdnu ochranu, ústavný súd poukazuje na § 126 CMP, podľa ktorého sú účastníkmi konania o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní navrhovateľ, ten, kto podľa navrhovateľa porušuje právo, a maloletý; za maloletého koná súdom ustanovený procesný opatrovník. Maloletý musí byť podľa zákona zastúpený z dôvodu, že nemá procesnú spôsobilosť (§ 68 CSP). V prejednávanej veci je preukázané, že maloletí sťažovatelia boli zastúpení kolíznym opatrovníkom ustanoveným súdom, a to Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica, pracoviskom Žarnovica, a preto sa ich osobná účasť na pojednávaní nevyžadovala. Aj uvedená námietka je tak neopodstatnená.

40. Námietku uplatnenú v ústavnej sťažnosti, založenú na presvedčení, že nevyhovením návrhu sťažovateľky na prerušenie konania a iniciovanie konania pred ústavným súdom došlo k porušeniu práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, nebolo možné uznať. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na pregnantné odôvodnenie krajského súdu, ktorý sa s totožnou námietkou sťažovateľov vysporiadal v bodoch 43 až 50 napadnutého uznesenia. Ústavný súd už len zopakuje (pozri bližšie odôvodnenie v bodoch 10 až 13), že postup podľa § 128 ods. 1 písm. a) CMP nie je aplikovateľný na prípad sťažovateľmi namietanej neústavnosti medzinárodnej zmluvy (Haagskeho dohovoru).

41. Ako neopodstatnený vyhodnotil ústavný súd aj argument sťažovateľov, že zákonným sudcom sťažovateľov bol sudca, ktorý vykonával funkciu sudcu na Okresnom súde Žiar nad Hronom, ktorý je podľa § 112 ods. 1 CMP príslušný na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých. Ako už krajský súd uviedol, Civilný mimosporový poriadok osobitne upravuje kauzálnu príslušnosť Okresného súdu Banská Bystrica pre obvody Krajského súdu v Banskej Bystrici, Krajského súdu v Žiline a Krajského súdu v Trenčíne na konanie o návrat maloletého, ktorý bol neoprávnené premiestnený alebo zadržaný (§ 124 ods. 1 CMP). V prejednávanej veci tak bola daná právomoc súdu na konanie o návrhu otca o návrat maloletých detí do cudziny pri neoprávnenom zadržaní, ako i kauzálna príslušnosť Okresného súdu Banská Bystrica. Námietku porušenia práva sťažovateľov na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu a krajského súdu tak nebolo možné akceptovať.

42. Zohľadňujúc predbežné závery k námietkam sťažovateľov spochybňujúcim ústavnú akceptovateľnosť rozhodnutia vydaného v návratovom konaní, ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia relevantných právnych predpisov podstatných pre posúdenie veci navrátenia maloletých do miesta obvyklého pobytu interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, pričom jeho úvahy vychádzajú z dostatočne zisteného skutkového stavu, sú logické, a preto aj celkom legitímne, právne akceptovateľné a ústavne konformné.

43. Z napadnutého uznesenia krajského súdu možno podľa názoru ústavného súdu vyvodit', že v ňom dal odpoveď na všetky podstatné otázky, ktoré mali pre návrat maloletých do miesta obvyklého pobytu zásadný význam, pričom vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi odvolacieho súdu na strane druhej je logický. Pokiaľ vo veci konajúci odvolací súd v odôvodnení svojich rozhodnutí uviedol,

z ktorých dôkazov vychádzal, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a ako vec právne posúdil, pričom odôvodnenie jeho rozhodnutia je presvedčivé, námietky sťažovateľov atakujúce neústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu nemôžu mať za následok prijatie záveru o tom, že v konkrétnych okolnostiach veci došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov.

44. Ústavný súd v súvislosti s čl. 3 a čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa odkazuje na svoje uznesenie sp. zn. II. ÚS 596/2014 z 30. septembra 2014 (publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2014 pod č. 57/2014), v ktorom sa uvádza, že na úrovni doktríny medzinárodného práva, ako aj na úrovni samotnej Organizácie Spojených národov prevládol (dnes už konštantný) právny názor, že medzi články Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré upravujú všeobecné zásady/princípy (general principles) a nie sú priamo vykonateľné, ale je potrebné tieto zásady inkorporovať do príslušnej vnútroštátnej legislatívny a aplikačnej praxe, možno zaradiť najmä čl. 2, čl. 3, čl. 6 a čl. 12. Tento záver podporuje i samotný text týchto článkov Dohovoru o právach dieťaťa („štáty sa zaväzujú“, „štáty zabezpečujú“, „dieťaťu sa poskytuje“), čo už samo osebe zakladá dôvod na odmietnutie tejto časti ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej (m. m. IV. ÚS 495/2018, II. ÚS 282/2017), keďže sťažovateľmi označené ustanovenia Dohovoru o právach dieťaťa nezabezpečujú konkrétne práva, ktorých ochrany sa možno v konaní pred ústavným súdom domáhať.

45. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd na podklade premisy, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu a sťažovateľmi namietanými porušeniami označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru, resp. ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa niet žiadnej spojitosti, ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku tohto uznesenia).

III.3.2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov zúčastňovať sa na správe verejných vecí podľa čl. 30 ods. 1 ústavy:

46. K porušeniu označeného práva podľa sťažovateľov došlo nevyhovením riadne odôvodneného návrhu sťažovateľky na prerušenie konania a iniciovanie konania pred ústavným súdom. Pod správou vecí verejných v zmysle čl. 30 ods. 1 ústavy je potrebné rozumieť účasť občana na politickom živote štátu, správe štátu a na správe verejných záležitostí v obciach (II. ÚS 9/2000). Z uvedeného je tak zrejmé, že medzi namietaným porušením čl. 30 ods. 1 ústavy a napadnutým uznesením, ktorým krajský súd návrh sťažovateľky na prerušenie konania a iniciovanie konania pred ústavným súdom zamietol, neexistuje príčinná súvislosť, na základe čoho ústavný súd ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3.3. K namietanému porušeniu základného práva maloletých sťažovateľov nebyť nútený opustiť vlasť podľa čl. 23 ods. 4 ústavy v spojení s právom na odpor podľa čl. 32 ústavy v spojení s porušením čl. 1 ods. 1, čl. 144 ods. 2, čl. 152 ods. 1 a 4 a čl. 154c ods. 2 ústavy:

47. Ústavný súd v súvislosti s porušením základného práva podľa čl. 23 ods. 4 ústavy konštatuje, že obsahom tohto ustanovenia je chrániť občanov pred vynucovaním trvalého opustenia vlasti bez možnosti návratu (III. ÚS 230/2012). Označený článok ústavy však na práva maloletých sťažovateľov nedopadá, pretože napadnutým uznesením bol nariadený ich návrat do Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska ako krajiny ich obvyklého pobytu s cieľom odstrániť

následky ich neoprávneného premiestnenia na územie Slovenskej republiky, nie však na účely trvalého opustenia vlasti. Napadnuté uznesenie nebráni tomu, aby boli maloletí sťažovatelia v budúcnosti opätovne premiestnení na územie Slovenskej republiky so súhlasom oboch rodičov alebo na základe rozhodnutia vydaného vo veci úpravy rodičovských práv a povinností príslušným orgánom štátu, kde mali deti obvyklý pobyt. Navyše z vykonaného dokazovania pred všeobecnými súdmi vyplýva, že maloletým sťažovateľom bol nariadený návrat do Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, ktorého sú súčasne štátnymi príslušníkmi, a aj v tomto kontexte sa javí argumentácia sťažovateľov vo vzťahu k čl. 23 ods. 4 ústavy spočívajúca v tom, že ako štátni občania Slovenskej republiky sú napadnutým uznesením nútení k opusteniu územia Slovenskej republiky, ako neopodstatnená.

48. Za daných okolností teda neprichádza do úvahy vyslovenie porušenia sťažovateľmi označeného základného práva, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.4. K návrhu na odklad vykonateľnosti:

49. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľov z dôvodov už bližšie ozrejmenej v tomto uznesení ústavný súd ani nemohol vyhovieť ich návrhu na odklad vykonateľnosti, keďže zo systematického výkladu právnej úpravy tohto inštitútu vyplýva (pozri § 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pozn.), že pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu implicitne prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie. Z uvedeného dôvodu ústavný súd návrhu na odklad vykonateľnosti nevyhovel.

50. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2025

Luboš Szigetí
predseda senátu